

2015-07-29

Ds 2015:31

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar på Kulturdepartementets promemoria om Framtidens filmpolitik

Riksföreningen Våra Gårdar avger här sitt remissvar på promemorian Framtidens filmpolitik Ds 2015:31 (läs Ds).

Då biografer tillhörande Våra Gårdar är medlemmar i Riksföreningen Biograferna så instämmer vi med de synpunkter och bedömningar som förs fram i dess remissvar. Det som Våra Gårdar därutöver har att säga i övrigt står att utläsa i detta remissvar.

En närmare presentation av Våra Gårdar ges längst bak.

Våra Gårdar har varit med som avtalspart sedan filmavtalets början 1963. Som avtalspart har vi kunnat bidra med att ge en röst för landets många mindre biografer och för film i hela landet. De mindre biografer Våra Gårdar företräder har ena benet i kulturen och den andra i kommersen, men deras verksamhet bygger på ideella insatser och ett intresse för film, biograf och publik. De medarbetare som bemannar Våra Gårdars biografer är alltså inte professionella, omsättningen bland medarbetare kan emellanåt vara hög och den administrativa kompetensen väldigt varierande. Genom filmavtalet så har det varit möjligt att skapa förståelse, gehör och genomtänkta stöd för dessa mindre biografer inom såväl filmbranschens aktörer som politikens. Därmed har Våra Gårdar genom filmavtalet kunnat bidra till den helhetssyn som är en förutsättning för en bra nationell filmpolitik.

Konkrete synpunkter

Riksföreningen avvisar förslaget om en helstatlig filmpolitik samt förslaget om en höjning av momsen på entreavgifter.

Processen under våren

Våra Gårdar är kritisk till den slutna process under våren 2015 som ledde fram till Ds förslag om att avtalet sägs upp och en helstatlig filmpolitik införs. Processen borde varit öppnare och flera alternativ borde ha prövats, särskilt mot bakgrund av att det är en mycket stor filmpolitisk förändring som nu föreslås. Även fast det funnits en välgrundad kritik mot filmavtalet som konstruktion så är det ändå över 50 år som denna modell verkat. Då krävs det en större öppenhet i processen att ta fram nya alternativ vilket vi förutsätter sker framöver.

Helstatlig filmpolitik

I Ds föreslås en ny helstatlig filmpolitik. Våra Gårdar kan se flera poänger med en statlig politik. En fördel är att det ställer större krav på politikers engagemang och kunskap. Men om man skall uppnå en långsiktighet och förutsägbarhet så krävs det en parlamentarisk samsyn som löper över flera år. Hur en sådan process skall uppnås ger inte Ds några svar på, vilket vi beklagar. Likaså inflytande och delaktighet från branschens aktörer riskerar att försämrats. Våra Gårdar önskar att man utreder förutsättningarna för ett utvecklat filmavtal, där staten går in med ett förstärkt finansiellt åtagande kopplat till att andra parter går in med förstärkningar. Det kan också öppna upp för ett smalt produktionsinriktat avtal.

I Ds prövas aldrig detta alternativ vilket vi beklagar. Den statliga filmpolitik som nu föreslås lägger istället en ökad finansiell börda på biografägarna, därutöver räknar man med att övrig finansiering skall ske genom statliga insatser och därmed prövas genom en årlig budgetproposition

Momshöjning – utredning och kompensation

I Ds föreslås en höjning av momsen på biobiljetten från 6 % till 25 % samtidigt som SFI-avgiften på 10 % tas bort. Våra Gårdar motsätter sig denna höjning utifrån principen att biobesök ur momshänseende även framöver bör likställas med annan kollektiv kulturkonsumtion, såsom teaterbesök, konsertbesök. Våra Gårdar förespråkar en bibehållen momssats på 6 %.

Av Våra Gårdars 50 biografier så är samtliga gröna och befriade från SFI avgift. 28 biografier är momsbefriade och resterande 22 biografier momsregistrerade. Flera föreningsdrivna biografier har momsregistrerat sig på senare år för att kunna dra av moms på kostnaderna för en digital anläggning.

Vad gäller konsekvenser och synpunkter på föreslagna momshöjning så hänvisar vi till Riksföreningen Biografernas svar och gör den till Våra Gårdars. Det krävs en ordentlig utredning över konsekvenser samt en kompensation för mindre berörda biografier oavsett driftsform och momsstatus så att dessa biografier inte skall behöva höja biljettpris eller lida förlust orsakat av en kostnadshöjning som kan härledas ur föreslagna momshöjning.

Sverige har idag ett av världens högsta biljettpriser. Det genomsnittliga biljettpriset på landet biografer 2014 var 102 kr. På Våra Gårdars biografer låg biljettprissnittet på 82 kr. För i synnerhet mindre biografer så är en biljettprishöjning särskilt olycklig och kan få stora negativa återverkningar på besöksfrekvensen och kan bli direkt kontraproduktiv mot de filmkulturella insatser som Ds föreslår i syfte att få ut rikt filmutbud. Kort och gott kan man säga att de fåtalet filmer som står för en stor omsättning och publikrespons är pris okänsliga filmer. Medan den absoluta merparten av filmer på biografrepertoaren är mycket känsliga för prishöjningar.

Visningsorganisationen roll

Riksföreningen Våra Gårdar är inte bara en samlingslokalorganisation för 600 medlemmar runt om i landet utan även en så kallad visningsorganisation för de biografer som är medlemmar i kedjan. Som visningsorganisation uppbär Våra Gårdar ett visningsstöd från Filminstitutet. Detta stöd har gjort att vi genom åren inte bara kunna ge stöd till våra medlemmar i biografkedjan genom filmsättning, utbildning och konsultation utan även fungerat som en viktig länk medlemsbiografer emellan och mellan biografer och bransch.

Våra Gårdar har även kunna agera i ett bredare perspektiv i ett indirekt stöd till andra mindre och medelstora biografer. Det har skett genom bl.a. nyhetsbrev, genom filmdagar och seminarier, genom att lyfta fram dokumentärfilmen och biografen som en offentlig demokratisk mötesplats. Det har även skett genom insatser för att öka engagemanget och ansvaret för film och bio i landets kommuner. Våra Gårdar har även varit en av initiativtagarna till bildandet av Riksföreningen Biograferna med syfte att stärka mångfalden på biografmarknaden och stärka de mindre och medelstora biograferna.

I filmavtalsförhandlingar så har Våra Gårdar tillsammans med Folkets Hus och Parker sett sig som röst åt landets mindre biografägare och en förespråkare för mångfald på biografmarknaden.

Vi anser att visningsorganisationer har en viktig roll att spela i framtidens filmpolitik och för att kunna upprätthålla och utveckla en mångfald av biografer, drifts- och visningsformer.

Våra Gårdar önskar att visningsorganisationernas roll och betydelse i en framtida filmpolitik tydliggörs i riktlinjer till bland annat till Filminstitutet.

Biografen i samlingslokalen

Genom digitaliseringen får biografen större användningsområden. Möjligheten till ett bredare filmutbud ökar. Likaså blir det lättare att få tillgång till publikt attraktiva filmer. Man kan relativt enkelt visa lokalt producerad film numera till hög kvalitet på biografer. Även möjligheterna ökar att arrangera samtal mellan filmskapare och publik. Därutöver kan den digitala visningstekniken erbjuda olika livesända eller inspelade konserter, operor, seminarier, spel m.m.

Vi ställer oss därför positiva till Ds förslag om ett stöd för etablering av mindre biografer på orter och i kommuner där biografer saknas. Skall mångfalden på biografmarknaden stärkas så är ett nyetableringsstöd nödvändigt. Genom att digitaliseringen erbjuder möjligheter till många olika användningsområden finns det en ekonomi i att etablera hundratals nya mindre biografer. Dessa biografer kan samlokaliseras i gamla eller nya samlingslokaler, i kulturhus eller kopplat till bibliotek. Det är frågan om mindre biografer med hög teknisk standard i en god visningsmiljö.

Kommunernas framtida roll

Kommunernas roll lyfts fram och nämns i promemorian vilket är bra, men vi efterlyser en djupare analys av kommunernas potential. Det finns stora möjligheter för kommunerna att bidra till svensk film och film i hela landet. Och filmen i dess bredaste bemärkelse kan bidra till att utveckla kommunen. Det finns redan idag flera kommuner som ser möjligheter och satsar. Men det är satsningar som har skett mer på egna initiativ än med stimulans och stöd från en nationell filmpolitik. I boken Öga för bio (Våra Gårdar 2011) så ställs frågan vad det skulle innebära om varje kommun i snitt skulle lägga drygt 1 % av sin kultur och fritidsbudget för att utveckla det lokala biograf- och film livet. Det motsvarar runt 300 mnkr. Om en framtida nationell filmpolitik via riktlinjer och stödformer stimulerar landets kommuner att satsa på det lokala film- och biograf livet så kan det få en väldigt stor filmpolitisk betydelse.

För 25 år inleddes en regionalisering av svensk filmpolitik. Det var en process inte bara initierad av regionala aktörer, utan stimulerades och samordnades genom en nationell satsning som var förankrad i det dåvarande filmavtalet. Resultatet har blivit ett antal regionala filmresurscentra runt om i landet men även fyra regionala filmproduktionscentra. Vi skulle tänka oss en liknande satsning för ett ökat kommunalt ansvar och engagemang som bottnar och utgår från en nationell filmpolitik. Varje kommun eller kommuner i samarbete borde utforma en handlingsplan för filmen och biografen.

Riksföreningen Våra Gårdar

Thomas Olli, VD

Riksföreningen Våra Gårdar är en serviceorganisation för nykterhetsrörelsens samlingslokaler, med drygt 600 medlemmar över hela landet. Inom nykterhetsrörelsen finns en tradition sedan filmens födelse att bedriva biografverksamhet i sina lokaler. I Våra Gårdars biografavdelning ingår idag runt 50 biografer. Vi programsätter film och stödjer biograferna med utvecklingsarbete genom konsultation och utbildningsinsatser.

Biograferna som ingår i kedjan är huvudsakligen föreningsdrivna, belägna på små och medelstora orter runt om i landet. Därutöver har vi kontakt med hundratals mindre biografägare. Det är biografägare som annars lever ett rätt isolerat liv i film Sverige.

